

Aan:
College van B en W
Postbus 12 600
2511 DJ Den Haag
E-mail: college@denhaag.nl

Zienswijze van het Wijkoverleg Statenkwartier betreffende ontwerpbesluit Frederik Hendriklaan/
Frederik Hendrikplein t.o. 36K (Dick's Snackkar) aan het Frederik Hendrikplein in het Statenkwartier
te Den Haag, gepubliceerd in de Staatscourant op 28-12-2020 (Kenmerk 201925024).

Den Haag Statenkwartier, 2 februari 2021

Geacht College,

De Stichting Wijkoverleg Statenkwartier heeft conform haar statuten tot doel in overleg met de bewoners een goed woon- en leefklimaat in de wijk te bevorderen en in stand te houden, alsmede het cultuurhistorisch karakter van de wijk te behouden. Het Wijkoverleg is dan ook belanghebbend en bevoegd tot het geven van een zienswijze op een ontwerpbesluit dat gevolgen heeft voor deze waarden. Wij zijn de stichting Bescherming Architectuur Statenkwartier (BAS) erkentelijk voor hun deskundige adviezen en inbreng en danken bewoners van het Frederik Hendrik Plein, andere verontruste wijkbewoners en de leden van de werkgroep verkeer- en ruimtelijke ordening van het Wijkoverleg eveneens voor hun actieve bijdrage.

Huidige situatie

Het Frederik Hendrik Plein (FH-plein) is een van de mooiste pleinen van den Haag en bijzonder waardevol omdat het hier gaat om een goed bewaard gebleven voorbeeld van een pleinontwerp met kijkgroen, omzoomd met monumentale panden. Het Frederik Hendrikplein is in meerdere opzichten uniek en eenmalig te noemen voor onze wijk. Het is dan ook mede vanwege de ruimtelijke kwaliteit van dit plein dat het Statenkwartier de status heeft van rijksbeschermd stadsgezicht.

Er is sprake van uitgebalanceerd groenontwerp, met veelal oude planten met in het midden een grasveld, in lijn met de oorspronkelijke geldende inzichten

Komend vanaf de Aert van der Goesstraat opent zich aan de linkerkant een weidse vista van het door groen omsloten gazon van het Frederik Hendrikplein (zie afb. 1). Recentelijk zijn rond de ingang van het park een zestal grote dubbele banken geplaatst. De banken zijn symmetrisch geplaatst in 2 rijen van 3, met daartussen toegangspoort naar het gazon. Dit geheel straalt rust en harmonie uit.

Door hun situering vormen deze banken een uniek rustpunt om van het uitzicht op een eenmalig groen ensemble, omzoomd door karakteristieke gevels in de wijk te kunnen genieten. Het park fungeert tevens als groene buffer in de wijk en rustpunt tussen de drukke winkelstraten Aert van der Goesstraat en De Fred.

Staande op het midden van het plein geeft dit thans een uniek beeld van de karakteristieke bebouwing van het rijksbeschermd stadsgezicht Statenkwartier met haar grote culturele en architectonische waarde en tot voor kort vrijwel onaangestaste 'skyline' rondom over 360 graden.

Nieuwe situatie:

De nieuwe kiosk is geprojecteerd aan de rand van het gazon tegenover de boom, op de plaats waar nu nog banken staan. Het bestaande plantvak op de hoek wordt uitgebreid zodat dit de kiosk zal omsluiten. De nieuwe kiosk is met 36 m² bruto vloeroppervlak duidelijk groter qua volume dan de huidige kiosk en overschrijdt daarmee de maximaal toegestane maat van 25 m² (zie kanttekeningen bij ruimtelijke onderbouwing, verderop in de tekst).

Afb. 1: Huidige situatie van de entree van het park en zicht op het gazon (zonder kiosk)

Afb. 2: Huidige situatie van de entree van het park en zicht op het gazon (met kiosk)

STATENKWARTIER
 WIJKOVERLEG

Postbus 82204 | 2508 EE Den Haag | Rekeningnummer NL85 INGB 0000 1759 03 | wijkoverleg@statenkwartier.net

Stichting Vrienden van het Wijkoverleg Statenkwartier | Rekeningnummer NL85 INGB 0000 1759 03

In het kader van de in 2018/19 voorgenomen herinrichting van De Fred/Aert van der Goesstraat is door de gemeente Den Haag een klankbordgroep samengesteld met vertegenwoordigers van de winkeliers, vastgoedeigenaren en het Wijkoverleg Statenkwartier als vertegenwoordiging namens de bewoners. In het kader van deze KBG is afgesproken dat de snackkar na de renovatie zou worden verplaatst naar de overzijde van de straat, naast de speeltuin en (half) verscholen in het bestaande groen. Groen dat landschappelijk en cultuurhistorische minder belangrijk is (uitspraak landschapsarchitect van de gemeente). Met het oog daarop is door de gemeente bij de renovatie reeds een gedeelte van het hekwerk verwijderd en zijn eerste voorzieningen van infrastructuur aangelegd.

Het wijkbestuur was dan ook uitermate verbaasd, toen het geconfronteerd werd met het actuele ontwerpbesluit, dat voorziet in verplaatsing meer naar het midden van het plein en nieuwbouw van een veel groter vast kiosk-gebouw. Dit voornemen is nimmer met ons gecommuniceerd en volledig in strijd met de twee jaar geleden in de KBG afgesproken verplaatsing van de snackkar (en de daarbij gehanteerde uitgangspunten), naar de overzijde (op afb. 4 aangegeven in groen). Een verplaatsing naar het midden, zoals nu voorgesteld, is tijdens de planvorming in de KBG nooit aan de orde geweest.

Bezwaren:

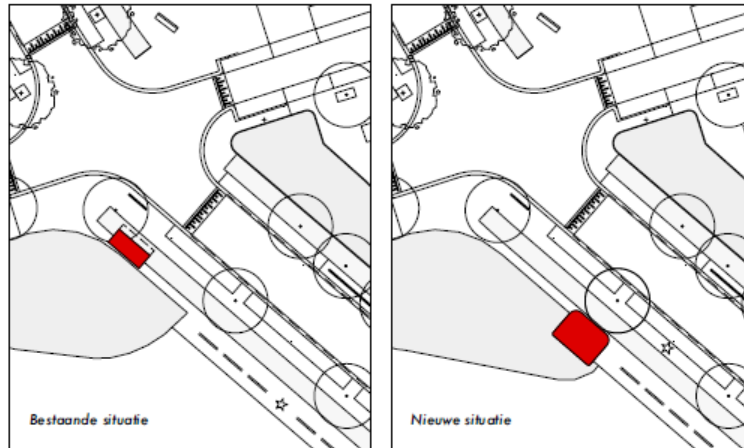
In beginsel kan het Wijkoverleg zich erin vinden, dat de snackbar een plek krijgt op het plein, maar heeft ernstige bezwaren tegen de thans voorgestelde locatie.

Vast staat dat het bouwen en plaatsen van de nieuwe snackbar in strijd is met het vigerende bestemmingsplan Statenkwartier “voor wat betreft het bouwen van een gebouw op gronden waar geen gebouwen mogen worden gebouwd”. In het ontwerpbesluit stelt de gemeente echter dat er volgens haar goede gronden zijn om in het onderhavige geval af te wijken van de betreffende planregel.

Volgens de gemeente gaat het hier om de “vervanging van een bestaande kiosk”. Ook geeft de gemeente aan dat de eigenaar voornemens is “zijn bestaande standplaatsvergunning om te zetten in een vaste kiosk”. Wij vragen de gemeente ons inzicht te verschaffen in de bestaande standplaatsvergunning. Ook vragen wij ons af hoe je een standplaatsvergunning kunt “omzetten in een vaste kiosk” (pag. 5, ruimtelijke onderbouwing..., bijlage bij ontwerpbesluit). Volgens ons heeft het nieuwe, vaste kioskgebouw met een bruto vloeroppervlak van 36 m² – behalve wellicht de naam – zowel qua bouwkundige uitvoering, qua bouwvolume als ook qua locatie niets meer gemeen met de huidige ambulante voorziening. Dit blijkt duidelijk ook uit de vergelijking van de tekeningen bestaande en nieuwe situatie op afbeelding 3 (zie ook pag. 5, ruimtelijke onderbouwing..., bijlage bij ontwerpbesluit).

Kortom: hier is geen sprake van vervanging maar van een volledige nieuw te bouwen vaste kiosk op een nieuwe locatie (van een ‘snackkar’ naar een ‘snackbar’).

Afb. 3: bestaande en nieuwe locatie kiosk

Door de voorgestelde plaatsing van de kiosk op de nieuwe locatie wordt de brede vista op het gazon en de ruimtelijke beleving verminderd, waarmee afbreuk wordt gedaan aan de cultuurhistorische waarde van het plein en de kwaliteit van het plein zoals dat nu door gebruikers en passanten wordt ervaren (zie afbeeldingen 1 en 2). Door de knik tussen de Frederik Hendriklaan en het FH-plein, zal de kiosk pal in de zichtas van de Frederik Hendriklaan komen te liggen en daardoor prominent zichtbaar zijn, anders dan bij de oorspronkelijk geplande locatie, waar deze juist (veel meer) weg zou vallen.

Aannemend dat de snackbar zes meter breed is en gezien vanaf het midden van de boom aan beide zijden 3 meter beschikbaar moet zijn, zullen er tenminste 2 banken verwijderd moeten worden om plaats te bieden aan de kiosk. De bestaande symmetrie, ruimtelijkheid (weids effect) en harmonie van de bestaande opstelling van de banken gaat daarmee verloren.

Daarbij komt dat de bestaande beplanting, anders dan uit de plantekening blijkt, bepaald niet de snackbar gaat beschutten. Dat geldt ook voor mogelijke afvalcontainers, voor zover die (zoals nu gebruikelijk bij de huidige snackkar) buiten de kiosk worden opgeslagen.

De uitbreiding van het bestaande plantvak is nodig, om het bouwvolumen van de nieuwe kiosk te camoufleren en daarmee enigszins aan het oog te onttrekken. Voor de Welstands- en Monumentencommissie was zelfs het *“door het groen laten omringen van de kiosk”* (pag. 3 ontwerpbesluit) een doorslaggevend criterium om een positief oordeel af te geven.

De uitbreiding van het plantvak vormt ook de centrale argumentatie op pag. 7 van het ontwerpbesluit, waar de gemeente haar besluit motiveert, om van het bestemmingsplan Statenkwartier af te kunnen wijken. De effecten hiervan beschrijft de gemeente eenzijdig en in louter positieve bewoordingen:

“het volume van de kiosk op de nieuwe locatie sluit in zijn belijning op een vanzelfsprekende wijze aan op het bestaande plantvak”

“het plantvak verkrijgt hierdoor volledig een zuivere hoofdopzet”

“Door de bescheiden uitbreiding van het plantvak ontstaat meer ruimte voor biodiversiteit, zonder dat dit het parkconcept tenietdoet”.

Tenslotte concludeert de gemeente als volgt: *“De kiosk wordt omarmd door het groen en kent zo een mooie inpassing in het straatbeeld.”*

Deze ronkende en bijna poëtische overwegingen geven een volledig vertekend beeld van de impact en zijn op geen enkele wijze geschikt om te dienen als dragende argumenten voor een besluit om van het vigerende bestemmingsplan Statenkwartier af te kunnen/mogen wijken. Wij vragen de gemeente dan ook om een heroverweging met toetsbare en objectieve criteria.

Door de kiosk en de vergroting van het plantvak en de kiosk wordt het vrije zicht op het gazon ernstig belemmerd en onnodig verstoord. Dit doet afbreuk aan de kwaliteit van het park en gaat ten koste van de sociale veiligheid van recreanten en kinderen op het gazon. Gebruikers van de banken, die nu nog kunnen genieten van de rust en het uitzicht op het park, worden in de toekomst geconfronteerd met komende, vertrekkende en wachtende klanten van de snackkar en een permanente frituurlucht die een snackbar ontegenzeggelijk nu eenmaal met zich meebrengt.

Uit de plantekeningen en de afbeeldingen 2 en 4 blijkt dat de nieuwe kiosk mede gezien de grotere afmetingen een zeer dominante plaats zal gaan innemen op zowel het plein als ook het park. Dit vereist een aantal forse ingrepen in de bestaande situatie: aanpassing van het monumentale hekwerk, banken die na ruim een jaar weer worden verwijderd en de beplanting van het park, die zal moeten worden aangepast. Deze ingreep betekent een forse verstoring van de bestaande symmetrie rond de ingang van het park, die ook door de uitbreiding van het plantvak met enkele struiken niet gecamoufleerd of ongedaan gemaakt kan worden.

Afbeelding 4: rood: nieuwe locatie volgens plan; groen: eerder voorstel nieuwe locatie

Tegen deze achtergrond verbazen wij ons over uitspraken in het ontwerpbesluit op pagina 3. De gemeente stelt hier dat het bouwplan door de Welstands- en Monumentencommissie op 11 november 2020 is *“getoetst is aan de Welstandsnota en beoordeeld in het kader van de dubbelbestemming ‘Waarde-Cultuurhistorie’”*. De gemeente onderbouwt haar besluit vervolgens slechts met de enkele bewering dat *“het groen de kiosk nog steeds omsluit”*. Deze uiterst summiere (maar feitelijk helaas onjuiste) beoordeling, roept bij ons nadrukkelijk de vraag op of de Welstands- en Monumentencommissie zich wel voldoende geïnformeerd heeft over de nieuwe situatie ter plekke, de cultuurhistorische waarde van de omgeving, het unieke en monumentale karakter van dit plein, de cultuurhistorische waarde van deze groene oase binnen het rijksbeschermd stadsgezicht van het Statenkwartier, de visuele verstoring van de omgeving door een nieuw gebouw dat daar niet thuishoort, etc. etc.

Het Wijkoverleg is daarom van mening, dat de Welstands- en Monumentencommissie een onvolledig en onjuist advies heeft uitgebracht. Dat de commissie zich onvoldoende heeft verdiept in de situatie blijkt wel uit het feit dat het advies op 11-11-2020 is behandeld als hamerstuk. Een dergelijke behandeling houdt in dat het advies door ambtenaren wordt voorbereid en feitelijk ongezien door de commissie wordt overgenomen. Een eigen, laat staan diepgaande, beoordeling vindt zo niet plaats. Beoordeling door een deskundige op het terrein van monumenten al helemaal niet. Gelet op de ligging in een rijksbeschermd stadsgezicht is een dergelijke handelwijze volgens ons niet toelaatbaar en uit den boze. Bovendien verhindert een dergelijke behandeling de inspraak van de burgers, waardoor sprake is van schending van artikel 9.11 bouwverordening Den Haag.

Wij vragen de gemeente om een nieuw advies in te winnen van de Welstands- en Monumentencommissie, dit keer op basis van een gedegen analyse ook van de omgeving en op basis van realistische ruimtelijke impressies (3D-tekeningen/animaties) en/of een beoordeling op locatie. Ook willen wij vooraf inzage in het toetsingskader van de commissie, meer in het bijzonder t.a.v. de waarde cultuurhistorie en samenhang in uitstraling van de kiosken in het Statenkwartier. Opvallend vinden wij in dat verband dat het door de gemeente zelf recent opgestelde Beeldkwaliteitsplan Kiosken Frederik Hendriklaan - Aert van der Goesstraat en Willem de Zwijgerlaan van juli 2019 nergens in het ontwerpbesluit als toetsingskader wordt aangehaald. Wel wordt in algemene zin verwezen naar gemeentelijke beleidsnota's uit 2015/2016 en stelt het ontwerpbesluit op pagina 7 vast dat *“de kiosk qua oppervlakte binnen dat beleid valt”*. Deze vaststelling is overigens onjuist, daar het maximale oppervlak met ruim 6m² wordt overschreden, zoals hierna onder *“kanttekeningen bij ruimtelijke onderbouwing”* wordt aangetoond.

Wij verzoeken u daarom het ontwerpbesluit expliciet te toetsen aan dit beeldkwaliteitsplan voor de kiosken in het Statenkwartier uit 2019 en de uitkomsten hiervan kenbaar te maken.

Door de thans voorgenomen verplaatsing zal het aanzien van het gehele plein, dat deel uitmaakt van het rijksbeschermd stadsgezicht Statenkwartier, aanzienlijk worden aangetast. Daarvan is in veel mindere mate sprake indien de snackkar wordt verplaatst naar de overzijde, zoals aanvankelijk de bedoeling was.

Gehoord de geluiden van bewoners in de wijk is het Wijkoverleg van mening, dat er voor de voorgestelde locatie weinig tot geen draagvlak aanwezig is bij omwonenden, maar eerder op grote bezwaren stuit. Bovendien stelt het Wijkoverleg teleurgesteld vast, dat de gemeente Den Haag gedurende de afgelopen 2 jaar geen enkele poging gedaan heeft te communiceren met (vertegenwoordigers van) wijkbewoners en omwonenden over haar gewijzigde inzichten. De uitbater van de kiosk zelf gaf desgevraagd aan eveneens teleurgesteld te zijn in de gemeente zijn door de moeizame en langdurige procesgang (2 jaar!) en de daarmee gepaard gaande onzekerheid. Zijn bereidheid om mee te werken aan een verhuizing wordt daarmee zwaar op de proef gesteld.

Voorstel nieuwe locatie

Bij plaatsing van de kiosk op de eerder gekozen locatie aan de speelplaatszijde in het plantvak aan de overzijde naast de speelplaats kleven bovengenoemde bezwaren niet, terwijl de in de ruimtelijke onderbouwing van het plan genoemde kwaliteiten behouden blijven en op onderdelen zelfs versterkt worden:

- De ruimtelijke kwaliteit van het plein, het brede blikveld en de harmonische en evenwichtige opstelling van de banken blijven behouden.
- Het uitgebalanceerde ontwerp van groen in het park wordt niet (onnodig) aangetast
- De kiosk blijft buiten de zichtas vanaf de Frederik Hendriklaan en biedt een onverstoorde blik op het groen van het plein.
- De kiosk belemmert het zicht niet.
- De kiosk is aan 3 zijden omhuld door groen en is daardoor grotendeels uit het zicht.
- Gelet op de begroeiing met lage struiken van een matige kwaliteit is een beperkte ingreep in het groen o.i. verdedigbaar. Daarbij dient opgemerkt te worden dat ook bij de voorgestelde locatie een deel van de bestaande begroeiing door de kiosk zal worden ingenomen; vergelijk afbeeldingen 1 en 2, bestaande en nieuwe situatie.

Er is hier sprake van een goed en door alle vertegenwoordigers van verschillende belangengroepen inclusief de gemeente eerder omarmd alternatief, waarvoor bepaald ook draagvlak was.

De overwegingen van de gemeente om uiteindelijk af te zien van plaatsing aan de overzijde van de huidige snackkar, kennen wij niet. Wel hebben wij informeel vernomen, dat het onderbreken van hekwerk rond de het groen aan de overzijde een doorslaggevend argument voor Monumentenzorg was, om die locatie af te wijzen. Een argument dat ons zeer bevreemdt, daar de bestaande snackkar op de huidige locatie al decennialang een gelijkwaardig hekwerk, aan de overzijde, aan het zicht onttrekt en ook op de nieuwe locatie het hekwerk verlegd en onderbroken moet worden en wel op een plek, die veel meer in het zicht springt dan aan de overzijde.

Overigens zijn de bewuste enkele meters hekwerk op de eerder gekozen locatie reeds bij de bouwvoorbereiding voor de plaatsing van de nieuwe kiosk door de aannemer in opdracht van de gemeente Den Haag verwijderd. Ook zijn aldaar reeds voorzieningen voor riolering van de nieuw te situeren kiosk aangebracht. Feitelijk zijn er dus voor de realisatie op die plek geen nieuwe ingrepen in het hekwerk of de infra meer nodig. Deze optie voorkomt dus dat opnieuw belastinggeld moeten worden ingezet voor dure en onnodige hersteloperaties.

Wij doen daarom een dringend beroep op de gemeente om over de exacte situering van de snackbar binnen het rijksbeschermd stadsgezicht Statenkwartier alsnog in overleg te treden met het Wijkoverleg als vertegenwoordiging van wijkbewoners en met omwonenden met als doel, snel tot een voor alle partijen aanvaardbare oplossing te komen, te weten situering op de hoek aan de speelplaatszijde.

Kanttelingen bij ruimtelijke onderbouwing

5. Beeldkwaliteitsplan Uitgangspunten

- “De oppervlakte van de luifel wordt meegerekend met de totale oppervlakte van het bouwwerk”

De kiosk is 600 cm breed, 440 cm diep en het overstek bedraagt 22 cm (opmeting detail 01)

De oppervlakte conform rekenmethode is dus $6,44 \times 4,84 \text{ m} = 31,17 \text{ m}^2$. De maximaal

toegestane maat conform het vigerend beleid zoals vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan

Kiosken – Frederik Hendriklaan – Aert van de Goesstraat en Willem de Zwijgerlaan juli 2019

en de Nota Markten, Straathandel en Kiosken 2016-2021 bedraagt 25m². De kiosk overschrijdt de maximale maat dus met 6,17 m².

- Het plan voorziet in “een optionele luifel, die aan één zijde van de koppen niet meer dan 2 meter uitsteekt, mits niet geprojecteerd boven de 2,40 meter brede loper voor voetgangers en de rijbaan”.

Deze projectie is niet aangegeven op de situatietekening. Wij vrezen dat een dergelijke luifel het ruimtelijk beeld en de plaatsing van de banken verder negatief zal beïnvloeden.

- De installaties worden “in het dak opgelost”. Hoewel wordt gesproken over een “alzijdig” ontwerp is het dak slechts summier aangegeven. Wij vragen aandacht voor het dak, door architecten ook wel de 5^e gevel genoemd, waarmee wordt bedoeld dat het dak gelijkwaardige ontwerpaandacht verdient als de gevels. Vanaf de verdiepingen van de woningen aan het plein kunnen installaties op dit dak immers storend zichtbaar zijn.
- Op de tekeningen bestaande en nieuwe toestand komt de plaats van de banken niet overeen. Een plan voor de opstelling van de banken ontbreekt. Dit is een wezenlijk gemis, aangezien de banken een beeldbepalend element zijn voor de ingang van het park.

8. Zienswijzen

- “Er zijn geen zienswijzen ingediend op dit plan.”

Deze opmerking bevreemdt ons zeer, daar het plan bij de welstandscommissie is behandeld als hamerstuk. Hamerstukken worden niet gepubliceerd in de agenda, waardoor belanghebbenden de gelegenheid voor het indienen van zienswijzen is onthouden.

Conclusie:

Samenvattend zijn wij van mening dat het ontwerpbesluit voor de nieuwe kiosk ondeugdelijk is onderbouwd en een duidelijke verslechtering met zich meebrengt van de pas onlangs geheel vernieuwde situatie. Bovendien is het besluit in tegenspraak met het uitgangspunt dat kiosken het zicht zo min mogelijk mogen belemmeren, dat is vastgelegd in het Beeldkwaliteitsplan Kiosken - Frederik Hendriklaan/Aert van der Goesstraat en Willem de Zwijgerlaan (juli 2019) en is onvoldoende rekening gehouden met de inbreuk die het voorgenomen plan heeft op de visuele kwaliteit van het cultuurhistorisch waardevolle Frederik Hendrik Plein en -Park.

Het Wijkoverleg verzoekt daarom de gemeente het voorgenomen ontwerpbesluit in te trekken. Tevens verzoeken wij de gemeente een nieuw besluit voor te bereiden conform eerder gemaakte afspraken en als locatie voor de nieuw te bouwen vaste kiosk aan te wijzen de locatie aan de overzijde van de straat naast de speeltuin.

Namens de Stichting Wijkoverleg Statenkwartier

Marjolein de Jong
Voorzitter

Ir. M.F.B. Fikke
Bestuurslid verkeer en ruimtelijke ordening

